

Handläggare
Hijazi Omar
Ali Akbar Avin

Datum
2017-10-17

Diarienummer
UBN-2017-4021

Utbildningsnämnden

Reglementet för skolskjuts och andra elevresor

Förslag till beslut

Utbildningsnämnden föreslås besluta

att fastställa reviderat reglementet för skolskjuts och andra elevresor,

att det reviderade reglementet ska börja tillämpas för beslut som tas inför läsåret 2018/19,

att lägga rapport om skolskjutsutredningen till handlingarna,

att avslå Martin Wisells (KD) initiativ från 22 mars 2017 om att *återkomma med underlag och kostnadsbedömningar för möjliga regler om skolskjuts och elevtransporter från och med läsåret 18/19 med utgångspunkt i att alla elever väljer skola och likvärdigheten mellan kommunala och fristående skolor* samt att anse de andra delarna i Wisells initiativ besvarade.

Bakgrund

Utbildningsförvaltningen har fått i uppdrag att se över och föreslå ändringar i reglerna för skolskjuts för att reglementet ska bli tydligare och bättre stämma överens med reglerna för skolplacering. I uppdraget har det även ingått att se över skolskjutsområdena så att dessa bättre går i linje med skolvalet. Utbildningsförvaltningen har även tagit fram en rapport som redogör för

- rätten till skolskjuts enligt skollagen och vad Uppsala kommun gör
- den totala skolskjutskostnaden
- kostnaden för de regelverk som i Uppsala finns utöver skollagen.

Utbildningsnämnden har vidare givit förvaltningen i uppdrag att i samband med översynen av skolskjutsar besvara initiativ från Martin Wisells, väckt i utbildningsnämnden sammanträde 22 mars 2017.

Föredragning

Förändringar i skolskjutsreglementet

Skolskjutsreglementet föreslås struktureras om från att ha två övergripande avsnitt uppdelade efter utbildningsform till att ha tre övergripande avsnitt uppdelade efter typ av resa och skolform:

- 1 Skolskjuts för elever inom förskoleklass, fritidshem, grundskola, grundsärskola och gymnasiesärskola
- 2 Elevresa för elever inom förskoleklass och grundskola
- 3 Elevresa för elever inom gymnasieelever

Samtliga tre avsnitt följer samma struktur, de inleds av styrdokument sedan följer definitioner, rätten till resa och övriga regler. Genom en sådan uppdelning blir skillnaden mellan skolskjuts och kostnadsfri resa med befintlig linjetrafik (elevresa) tydligare. I skolskjutsreglementet föreslås även en tydligare avsnittsindelning med numrerade rubriker samt andra redaktionella ändringar i text för att förtydliga vad som gäller vid skolskjuts och elevresor.

- I förslaget till reviderat skolskjutsreglemente föreslås *kostnadsfri resa med befintlig linjetrafik* ändras till *elevresa*. Detta för att förtydliga att kostnadsfri resa med befintlig linjetrafik är skiljt från skolskjuts och skollagen. Elever med skolskjuts kan också beviljas skolkort men då är det inte bara avstånd som ligger till grund. De som inte har rätt till skolskjuts men får skolkort ges detta endast utifrån avstånd.
- *Skolskjutsområde* och *vald skola* föreslås läggas till som begrepp under definitionerna i avsnittet om skolskjuts.
- För att bättre överensstämna med skolplaceringsreglementet föreslås *avståndsmätningar* gällande skolskjuts och elevresor göras till skolans huvudingång. Skillnaden mellan mätningar i skolvalet och skolskjuts kommer därmed bli mer lika och lättare att förstå. I respektive övergripande avsnitt finns text om avståndsmätningar som är anpassat efter den typ av resa som avsnittet handlar om. Till exempel preciseras i avsnittet om skolskjuts att trafikförhållanden tas hänsyn till vid avståndsmätningar. I avsnitten om elevresor har det preciserats att hänsyn *inte* tas till trafikförhållanden vid avståndsmätningar.
- Under *beslut om skolskjuts* föreslås ändrad folkbokföring eller byte av skola läggas till som exempel på när omprövning av beslut kan göras.
- I definitionen av hemmet i de två första avsnitten föreslås korttidsboende, familjehem-/kontaktfamilj jämföras med hemmet. Som övrig regel föreslås att sådant boende ska styrkas med underlag från vårdnadshavarna.
- I avsnittet om elevresor för elever inom gymnasieskola föreslås begreppet *sammanhängande bostadsområde* tas bort eftersom gymnasieelever inte kan beviljas elevresa med hänvisning till sammanhängande bostadsområde. Elevresa ges till

gymnasieelever om avståndet mellan hemmet och skolan överstiger 6 kilometer. Endast elever som har rätt till skolskjuts kan beviljas skolskjuts med hänvisning till sammanhängande bostadsområde.

- Även avsnittet *annan särskild omständighet* föreslås tas bort eftersom det inte appliceras vid bedömning av elevresa för gymnasieelever.
- *Arbetsplatsförlagt lärande (APL)* föreslås tas bort från avsnittet om elevresa för gymnasieelever och därmed inte längre likställas med skolan och dagliga resor dit. Resersättning vid APL bör istället hanteras av respektive skola inom ramen för grundersättningen, se separat förslag till beslut (dnr UBN-2017-4123)

Skolskjutsområden

Utbildningsförvaltning har sett över skolskjutsområdena utifrån sökmönster och skolors kapacitet och kommer att justera områdena därefter.

Rapport om skolskjuts

Rapporten om skolskjuts finns bifogad och redogör för följande:

- Kommunens skyldigheter enligt skollagen
- Skolskjutskostnader
- Kostnader utöver skollagens bestämmelser
- Skolvalet och skolskjuts

Svar på Martin Wisells (KD) initiativ

Vid utbildningsnämndens sammanträde den 22 mars 2017 väckte Martin Wisell (KD) ett initiativ med förslag till regler för skolskjuts. Vid utbildningsnämndens sammanträde den 19 april 2017 avslogs Wisells förslag om förändrad tillämpning av skolskjutsreglerna under då innevarande läsår. Förvaltningen gavs i uppdrag att överväga övriga förslag i översynen av reglerna för skolskjuts.

Nedan redovisas utbildningsförvaltningens förslag avseende de övriga förslagen i Wisells initiativ.

Uppdrag till förvaltningen att ta fram ett reviderat skolskjutsreglemente som ska gälla för läsåret 17/18.

Utbildningsförvaltningen har inom ramen för översynen av skolskjuts tagit fram ett förslag på reviderat reglemente. Det reviderade reglementet ligger som bilaga.

Uppdrag till förvaltningen att återkomma med underlag och kostnadsbedömningar för möjliga regler om skolskjuts och elevtransporter från och med läsåret 18/19 med utgångspunkt i att alla elever väljer skola. En utgångspunkt ska vara likvärdighet mellan kommunala och fristående skolor.

Att i regler om skolskjuts och elevtransporter utgå från att alla elever väljer skola samt likvärdighet mellan kommunala och fristående skolor är förknippat med en stor kostnad eftersom fler skolbussar och taxibilar då skulle behövas. Vilken kostnad som är förknippad med en sådan ändring beror på till exempel var elever i fristående skolor bor och därmed hur många skolbussar som behövs på vilka sträckor och hur många taxibilar som behöver sättas in utifrån till exempel trafiksäkerhetsbedömning. För att kunna göra en kostnadsbedömning behöver samtliga skolskjutsbeslut tas om enligt ovan föreslagna regler på en kartkopia i skolskjutssystemet och en hypotetisk planering av skolskjutstrafiken göras. Att återkomma med underlag och kostnadsbedömningar för möjliga regler om skolskjuts och elevtransporter enligt Wisells initiativ är förknippat med administrativa kostnader för förvaltningen.

Sammanfattningsvis är bedömningen att förslaget inte är förenligt med en hållbar ekonomi för kommunen.

Besluta att i samband med angivande av önskemål om skolplacering inför läsåret 18/19, ska det för den enskilde eleven/vårdnadshavaren klart framgå vilka skolor som kan väljas med bibehållen rätt till skolskjuts om avståndskriterierna är uppfyllda.

I och med revideringen av skolskjutsreglementet men också skolplaceringsreglementet har rätten till skolskjuts förtydligats.

Konsekvenser för barn/elever

Ändringar i skolskjutsreglementet bidrar först och främst till att rätten till skolskjuts respektive kostnadsfri resa med befintlig linjetrafik (elevresa) förtydligas. Den nya avsnittsindelningen gör respektive typ av resa lättare att förstå i relation till de andra typerna. Till exempel blir det tydligare att skolskjuts först och främst styrs av skollagen och att elever som inte har rätt till skolskjuts kan ha rätt till skolkort utifrån kommunala beslut. Det blir också tydligare att mätning för dem som inte har rätt till skolskjuts inte tar hänsyn till trafiksäkerhetsbedömning.

Att skolan får samma mätpunkter både i skolvalet och vad gäller skolskjuts/elevresor gör att reglementena blir lättare att förstå i samma sammanhang. Fler elever kan utifrån mätning till huvudingången beviljas skolskjuts/elevresa

Om korttidshem, familjehem och stödfamilj/kontaktfamilj inkluderas i begreppet *hemmet* kommer elever ges rätt till skolskjuts eller kostnadsfri resa med befintlig linjetrafik mellan skolan och det tillfälliga boendet om villkoren i övrigt är uppfyllda och i direkt anslutning till skoldagens början och slut. Detta är en rättighet som elever i grundsär-/gymnasiesärskolan eller centrala resursenheter har rätt till idag i form av en samordnad resa.

Ekonomiska konsekvenser

Att mäta till huvudingången är förknippat med en kostnad eftersom flera elever kommer att få skolskjuts om skolorna endast har en mätpunkt. Kostnaden är svår att beräkna, men antagningsenheten har gjort en grov uppskattning.

Grundskola: om det antas att ändringen av mätpunkten leder till att de som idag har upp till 100 meter för kort till grundskolan, kommer uppfylla avståndsvillkoren, motsvarar detta en kostnad på cirka 1,7 mnkr. Om det antas att ändringen av mätpunkt leder till att avståndet ökar 100-200 meter, motsvarar detta en kostnad på cirka 3 mnkr.

Gymnasiet: om det antas att ändringen av mätpunkten leder till att de som idag har upp till 100 meter för kort till gymnasiet, kommer uppfylla avståndsvillkoren, motsvarar detta en kostnad på cirka 400 tkr. Om det antas att ändringen av mätpunkt leder till att avståndet ökar 100-200 meter, motsvarar detta en kostnad på cirka 600 tkr.

Sammantaget är en grov bedömning att den ökade kostnaden kan ligga mellan 2 - 4 mnkr.

En ändring till att elever i korttidshem, familjehem och stöd-/kontaktfamilj också ges rätt till skolskjuts eller kostnadsfri resa med befintlig linjetrafik kommer innebära en ökad kostnad för kommunen. Förvaltningen vet inte hur många av de elever som är boende i korttids-/familjehem samt stöd-/kontaktfamilj som *inte* går i grundsär-/gymnasiesärskolan eller centrala resursenheter och därmed inte i dagsläget har rätt till skolskjuts mellan det tillfälliga boendet och skolan. Kostnaden beror på hur många som kommer att nyttja rätten till resa. Förslaget är också förknippat med en ökad administrativ kostnad eftersom dessa adresser inte kan hämtas från folkbokföring utan behöver läggas in manuellt.

I övrigt får reviderat reglemente inga ekonomiska konsekvenser annat än att skolskjutsområden i sig bidrar till en ekonomiskt mer gynnsam lösning av skolskjutsfrågan, utifrån planering och samordning av resor.

Utbildningsförvaltningen

Birgitta Pettersson
Utbildningsdirektör

REGLEMENTE FÖR SKOLSKJUTS OCH ANDRA ELEVRESOR

**FÖRSKOLEKLASS, FRITIDSHEM
GRUNDSKOLA, GRUNDSÄRSKOLA,
GYMNASIESKOLA OCH
GYMNASIESÄRSKOLA**

Beslutat i kommunfullmäktige 1995-11-27 (§228)

Reviderat av kommunstyrelsen 1999-01-13 (§21), av gatu-
och trafiknämnden 2003-03-05 (§64), 2006-06-15 (§93),
2008-05-22 (§56)

och 2011-06-15 (§69) av barn- och ungdomsnämnden
2013-06-13 samt av utbildningsnämnden 2015-12-16

Innehållsförteckning

1	Skolskjuts för elever inom förskoleklass, fritidshem, grundskola, grundsärskola och gymnasiesärskola.....	3
1.1	Styrdokument	3
1.2	Definitioner	4
1.3	Rätt till skolskjuts.....	5
1.4	Övriga regler för skolskjuts.....	7
2	Elevresa för elever inom förskoleklass och grundskola.....	9
2.1	Styrdokument	9
2.2	Definitioner	9
2.3	Rätt till elevresa.....	9
2.4	Övriga regler för elevresa.....	10
3	Elevresa för elever inom gymnasieskola.....	12
3.1	Styrdokument	12
3.2	Definitioner	12
3.3	Rätt till elevresa för gymnasieelever	12
3.4	Övriga regler för elevresa för gymnasieelever	13

1 Skolskjuts för elever inom förskoleklass, fritidshem, grundskola, grundsärskola och gymnasiesärskola

1.1 Styrdokument

a. Lag

Hemkommunen (i de flesta fall folkbokföringskommunen) är skyldig att anordna skolskjuts för sina elever.

Rätten till kostnadsfri skolskjuts i grundskolan och grundsärskolan regleras i 10 kap. 32 och 40 §§ samt 11 kap. 31 och 39 §§ skollagen (2010:800). För gymnasiesärskolan finns regler om skolskjuts i 18 kap. 30 och 35 §§ nämnda lag.

Av nämnda bestämmelser framgår att elever i grundskola, grundsärskola och gymnasiesärskola med **offentlig huvudman** har rätt till kostnadsfri skolskjuts från en plats i anslutning till elevens hem till den plats där utbildningen bedrivs och tillbaka, om sådan skjuts behövs med hänsyn till:

- färdvägens längd
- trafikförhållanden
- elevens funktionsnedsättning
- någon annan särskild omständighet

Denna rätt gäller inte elever som väljer att gå i en annan skolenhet än den där kommunen annars skulle ha placerat dem. I de fall då det kan ske utan organisatoriska eller ekonomiska svårigheter ska kommunen dock anordna skolskjuts även i dessa fall.

Hemkommunen ska anordna skolskjuts för elever som går i en fristående grundskola och grundsärskola inom kommunen i de fall det kan ske utan organisatoriska eller ekonomiska svårigheter.

I 10 kap. 33 §, 11 kap. 32 § och 18 kap. 31 § skollagen finns bestämmelser om skolskjuts i vissa fall för elever som går i en annan kommun än hemkommunen.

b. Förordningar

Förordningen (1970:340) om skolskjutsning anger regler och ansvar för de särskilt anordnade skolskjutsarna.

I förordningen (1994:1297) om vilotider vid vissa vägtransporter inom landet finns bl.a. bestämmelser om kör- och vilotider samt tidböcker vid skolskjutsning.

I trafikförordningen (1998:1276) anges bl.a. vilka regler som gäller för bältesanvändning och var det ska finnas information om antalet tillåtna passagerare i fordon.

c. Föreskrifter

Trafiksäkerhetsverkets föreskrifter (1988:17) om skolskjutsning anger vad som ska beaktas vid planering och anordnande av skolskjutsning.

I Vägverkets föreskrifter om användning av bilbälten och särskilda skyddsanordningar för barn (VVFS 2006:135) anges hur bilbälten och skyddsanordningar ska användas.

I Vägverkets föreskrifter om bilar och släpvagnar som dras av bilar (VVFS 2003:22) finns bl.a. regler för skyltars utformning på skolskjutsfordon och krav på bältesutrustning i bussar.

d. Kommunala beslut om skolskjuts

Det finns kommunala riktlinjer för trafiksäkerhetsåtgärder rörande skolvägar för elever i förskoleklass och grundskola (KF 2001-01-31, § 17).

Skolskjuts innefattar både skjutsar till grundskolan, grundsärskolan och deltidsverksamhet. Med deltidsverksamhet avses den 3-timmarsverksamhet som kommunen är skyldig att erbjuda alla sexåringar inom förskoleklass (KS 1999-01-13, § 21).

Ersättning för elever med fritidshemsplacering

Om elev i gymnasiesärskolan av kommunen anvisats fritidshem utom gångavstånd från skolan utgår ersättning för resa eller särskilt anordnad transport mellan skolan och fritidshemmet.

Dessa elever medges även kostnadsfria resor från fritidshemmet till bostaden under förutsättning att dessa samordnas med resorna för andra elever i gymnasiesärskolan eller grundsärskolan.

Elever med färdtjänst

För elever med rätt till studiehjälp som beviljats färdtjänst ska resan mellan bostad och skola anordnas av skolan, varför färdtjänst ej får användas för dessa resor.

1.2 Definitioner

Med **skolskjuts** avses transporter som anordnas av kommunen enligt skollagen, skolskjutsförordningen och kommunala beslut för elever i förskoleklass, grundskola, grundsärskola och gymnasiesärskolan mellan hemmet och skolan, och/eller skolskjutshållplatsen, om sådan skjuts behövs med hänsyn till färdvägens längd, trafikförhållanden, elevens funktionsnedsättning eller någon annan särskild omständighet. Se under avsnitt 1.4 Övriga regler för skolskjuts för former för skolskjuts.

Med ~~kostnadsfri resa med befintlig linjetrafik~~ **elevresa** avses kostnadsfri resa med ~~ibefintlig~~ linjetrafik som inte är att jämföras med skolskjuts enligt skollagen, ~~och~~ skolskjutsförordningen och kommunala beslut.

Med skolskjutsområde menas det geografiska området som hör till den skola dit skolbussen går.

Med **vald skola** menas en skola utanför skolskjutsområdet samt en fristående skola där eleven placerats utifrån att vårdnadshavare önskat det, det vill säga ett val av skola där kommunen annars inte placerat eleven (se *Reglementet för skolplacering i förskoleklass och grundskola*). Elever med vald skola kan utifrån avstånd ha rätt till elevresa (se avsnitt 2 Elevresa för elever inom förskoleklass och grundskola)

Med **skollinjer** avses busstransporter som sker huvudsakligen för skolans behov. Hit räknas inte taxitransporter.

Med **linjetrafik** avses persontransporter med allmänna kommunikationer.

Med **skolväg** avses den kortaste farbara kombinerade gång-, cykel- och/eller bilväg från bostaden till skolan.

Med **hemmet** avses den bostadsfastighet där eleven är folkbokförd eller vid växelvis boende där respektive vårdnadshavare är folkbokförd.

Med hemmet jämföras korttidsboende, familjehem samt stöd-/kontaktfamilj.

Med ~~vårdnadshavare förälder~~ **förälder vårdnadshavare** eller annan person som vårdnadshavaren tillfälligt överlåtit ansvaret till eller som på annat sätt övertagit ansvaret för barnet.

Med **skolskjutshållplats** avses den på- och avstigningsplats som bestämts av kommunen.

Med **hållplatsavstånd** avses kortaste kombinerade gång-, cykel- och/eller bilväg från bostaden till hållplatsen.

Med **sammanhängande bostadsområde** avses ett område som i något avseende är avgränsat gentemot ett annat bostadsområde genom t.ex. parkstråk, skog mot annan närliggande bebyggelse eller

genom att all tillfart till området sker från en och samma punkt.

Med **växelvis boende** avses att en elev bor på två adresser. De båda adresserna ska vara respektive vårdnadshavares folkbokföringsadresser varav den ena även är elevens folkbokföringsadress. - ~~Normalt innebär växelvis boende att eleven bor~~ halva tiden vardera i ett regelbundet mönster (exempelvis onsdag-tisdag varannan vecka), hos föräldrar med gemensam vårdnad om eleven.

Med **tillfällig funktionsnedsättning** avses skada till följd av olycksfall som beräknas vara en begränsad tid. Hit räknas till exempel arm- och benbrott med gipsning, vrickningar, stukningar och dylikt.

Med **samordnad resa** menas att resan upphandlas genom samordning mellan skolorna för att hålla kostnaderna nere.

Med **skolanknutet fritidshem eller fritidsklubb** menas att verksamheten drivs av den skola eleven är inskriven vid.

Med **skolans fastighet** menas den adress där skolans huvudbyggnad ligger och som är skolans officiella adress.

1.3 Rätt till skolskjuts

a. Färdvägens längd

- Skolskjuts anordnas mellan hemmet och skolan för elever i:
 - förskoleklass om skolvägen överstiger 2 km
 - årskurserna 1 - 3 om skolvägen överstiger 2 km
 - årskurserna 4 - 9 om skolvägen överstiger 4 km

Elever boende i ett sammanhängande bostadsområde behandlas lika vad gäller rätten till skolskjuts. Avståndet till skolan kan då för de närmast boende understiga ovan angivna avstånd.

Skolskjuts anordnas mellan hemmet och skolskjutshållplatsen för elever i:

- förskoleklass om hållplatsavståndet överstiger 2 km
- årskurserna 1 - 3 om hållplatsavståndet överstiger 2 km
- årskurserna 4 - 9 om hållplatsavståndet överstiger 3 km

För grund- och gymnasiesärskolan görs en individuell bedömning av färdvägens längd och elevens behov av skolskjuts.

Avståndsmätning

Avståndet mellan hemmet och skolan mäts i kommunens digitala skolskjutssystem (GIS). Avståndet, den kortaste farbara skolvägen, mäts mellan ~~den punkt i GIS som markerar fastigheten vid vilken folkbokföringsadressen är belägen~~ och ~~kortaste vägen skolans huvudingångin på skolans fastighet.~~

Kartunderlaget för vägarna hämtas från nationella vägdatabasen (NVDB) och kommunens egna kartor.

Vid avståndsmätning mellan hemmet och skolan tas inte hänsyn till att undervisningen kan bedrivas i olika lokaler skilda från skolans huvudadress.

Vid avståndsmätning för elever som har rätt till skolskjuts tas hänsyn till trafikförhållanden.

b. Trafikförhållanden

Trafiksäkerhetsbedömning - allmänt

Vid bedömningen av om en elev har rätt till skolskjuts på grund av trafikförhållanden görs det en trafiksäkerhetsbedömning. Trafiksäkerhetsbedömningar bör omprövas minst årligen eller oftare om omständigheterna så kräver. Kommunen kan på grund av bristande trafiksäkerhet för det enskilda barnet besluta om undantag från avståndsnormen.

Trafiksäkerhetsbedömning - vinterskjuts

En elev kan ges rätt till skolskjuts under vintern om trafiksäkerheten försämras avsevärt, t.ex. genom att vägbredden minskar på grund av oplogade vägrenar eller att sikten för fordon på en krokig eller backig väg sätts ned på grund av mörker. Kyla, blåst och/eller mörk skog ligger inte till grund för trafiksäkerhetsbedömningen vid beviljandet av vinterskjuts.

Tiden för vinterskjuts kan fastställas som en viss period av året, till exempel 1 november - 31 mars, men kan också bedömas med hänsyn till förhållandena i det enskilda fallet.

Skoltransportens körväg

Planerad skolskjuts ska inte göra avvikelser från den rakaste färdväg om det inte motiveras av gällande skolskjutsregler. När utvikingar ("skaftkörningar") görs ska dessa hållas så korta som är praktiskt möjligt för att inte körtiderna för andra elever ska förlängas mer än nödvändigt. Eventuella utvikingar bör beslutas för högst ett år i taget så att förändrade omständigheter kontinuerligt tas med i bedömningen.

Enskild väg

Skolskjuts trafikerar enskild väg endast om denna är av godtagbar kvalitet, så att normal hastighet och därmed rimliga körtider kan hållas utan att risk för skador på skolskjutsfordon uppstår.

Om vägunderhållet väsentligen eftersatts ställs skolskjutsen in och ansvaret för skoltransporten övergår till föräldrarna. De återopade bristerna ska skriftligen dokumenteras. Inställd transport återupptas inte innan bristerna, genom förnyad besiktning, konstaterats avhjälpta.

c. Elevens funktionsnedsättning

Fysiska och psykiska funktionsnedsättningar som inte beror på olycksfall

Om en elev, av medicinska eller psykiska skäl, har behov av skolskjuts ska behovet styrkas av läkare eller psykolog. I utlåtande från läkare, psykolog eller annan relevant profession ska det framgå hur funktionsnedsättningen innebär ett behov av skolskjuts för att ta sig till och från skolan. Skolskjuts kan även ges under en begränsad period om eleven kan visa på behov av skolskjuts på grund av medicinska skäl som inte kan hänföras till olycksfall.

Olycksfall

Kommunen svarar inte för skolskjuts vid tillfällig funktionsnedsättning på grund av olycksfall. Hit räknas arm- och benbrott med gipsning, vrickningar, stukningar och dylikt. Kommunens försäkring av elever i förskola, förskoleklass, grundskola och grundsärskola täcker kostnader för resor mellan bostaden och skolan i de fall eleven har ett sådant behov på grund av en tillfällig funktionsnedsättning som är en följd av olycksfallet.

Om elevens förälder så önskar ska skolan hjälpa till med skadeanmälan, kontakt med kommunens försäkringsbolag och eventuellt med förslag på hur skjutsen kan ordnas.

d. Annan särskild omständighet

Kommunen kan vid annan särskild omständighet besluta om rätt till skolskjuts.

Annan särskild omständighet kan vara en kombination av orsaker som var för sig inte är tillräckligt

skäl för rätt till skolskjuts.

e. Val av skola

Om en elev valt en annan förskoleklass, grundskola eller grundsärskola än den där eleven annars skulle ha placerats, är eleven berättigad till skolskjuts till den valda skolan om eleven uppfyller villkoren under avsnitt 1.3 a eller b (färdvägens längd eller trafikförhållanden i förhållande till den valda skolan) och det kan ske utan organisatoriska eller ekonomiska svårigheter för kommunen. Det betyder att eleven har rätt till skolskjuts till den valda skolan om det inte innebär merkostnader för kommunen jämfört med om eleven gått i den skola där eleven annars skulle ha placerats. Rätten till skolskjuts enligt denna punkt innebär inte en skyldighet för kommunen att lägga om busslinjer.

[Elever med vald skola som inte har rätt till skolskjuts kan ha rätt till elevresa utifrån avstånd \(se avsnitt 2 Elevresa för elever inom förskoleklass och grundskola\)](#)

När det gäller elever som omfattas av avsnitt 1.3 c eller d (elevens funktionsnedsättning eller annan särskild omständighet) har dessa elever rätt till skolskjuts även om det innebär merkostnader för kommunen.

1.4 Övriga regler för skolskjuts

a. Former för skolskjuts

Skolskjuts kan ske på olika sätt, exempelvis med skollinjer, linjetrafik eller taxi. Vilken form som blir aktuell i det enskilda fallet avgörs vid en individuell bedömning.

b. Beslut om skolskjuts

Prövning och beslut om skolskjuts sker efter ansökan från vårdnadshavare samt inför varje nytt läsår.

Omprövning av beslut kan göras under läsåret vid ändrade förhållanden som påverkar rätten till skolskjuts, till exempel ändrad folkbokföring eller byte av skola.

c. Samordning av skolskjuts

Rätten till skolskjuts innebär inte att sådan skjuts måste anordnas från bostadsadressen till den plats där utbildningen bedrivs eller att skolskjutsen måste anpassas till varje elevs skoltider. Kommunen kan samordna skolskjutsverksamheten och anvisa elever till särskilda skolskjutshållplatser.

d. Ensamåkning i taxi

Om en elev har behov av att åka ensam i taxi för att kunna utnyttja sin rätt till skolskjuts, ska behovet styrkas av läkare eller psykolog.

e. Taxivärd

Om en elev har behov av taxivärd för att kunna utnyttja sin rätt till skolskjuts, och behovet inte tillgodoses på annat sätt (t.ex. genom insats enligt lagen om stöd och service till vissa funktionshindrade), ska behovet styrkas av läkare eller psykolog.

f. Självskjuts

Kommunen kan i undantagsfall tillgodose elevens behov av skolskjuts genom att betala självskjutsersättning enkel väg. Ersättningen följer Skatteverkets normer för skattefri ersättning för resa med egen bil. Ersättning betalas inte ut retroaktivt.

g. Växelvis boende

En elev har rätt att ansöka om skolskjuts vid växelvis boende, enligt definitionen ovan, om villkoren

för skolskjuts i övrigt är uppfyllda.

Vid växelvis boende ska de båda adresserna vara respektive vårdnadshavares folkbokföringsadresser varav den ena även är elevens. Vårdnadshavare som begär skolskjuts vid växelvis boende ska kunna visa hur boendet är upplagt t.ex. genom att ge in ett fast schema, ett avtal eller en dom som visar att det är fråga om ett varaktigt och fast arrangemang.

h. Korttidsboende, familjehem samt stöd-/kontaktfamilj

Vid korttidsboende samt boende i familjehem eller hos stöd-/kontaktfamilj ska vårdnadshavare inkomma med underlag som styrker boendet. Beslut fattas efter individuell prövning.

h.i. Skolskjuts mellan kommuner

Skolskjuts till andra kommuners skolor anordnas endast i de fall det kan ske utan organisatoriska eller ekonomiska svårigheter. Skolskjuts anordnas inte till en förälder i annan kommun.

i.j. Skolskjuts för barn i fritidshem och fritidsklubb

Elever har inte rätt till skolskjuts mellan bostaden och fritidshemmet eller fritidsklubben.

j.k. Ansvar

Föräldrarna har ansvaret för eleven till dess eleven stigit på skolskjutsen på morgonen. Om eleven missar skolskjutsen har föräldrarna ansvaret för att eleven kommer till skolan. Efter skolans slut övertar föräldrarna ansvaret för eleven då denna stiger av skolskjutsen.

k.l. Extrabeställning av skolskjuts

Beställning ska göras av kommunen. Resa som beställs av förälder ersätts inte av kommunen.

l.m. Indragning av skolskjuts

Skolskjuts kan ställas in på en väg eller del av en väg om vägen inte är framkomlig eller om det är riskabelt att färdas på vägen. Detta kan t.ex. bli aktuellt när det förekommer väg- och byggnadsarbeten eller vid halka. Ersättningskjuts anordnas i sådana fall inte.

m.n. Samordnad resa till och från fritidshem eller korttidstillsyn i särskilda fall

Grundsärskoleelever och gymnasiesärskoleelever i fritidshem eller med korttidstillsyn har rätt till kostnadsfri samordnad hemresa från verksamheten till hemmet eller korttidsvistelsen (korttidshem, stödfamilj). Under skollov ska samordnad resa anordnas även från hemmet eller korttidsvistelsen till fritidshemmet eller korttidstillsynen.

Elever i centrala resursenheter har rätt till kostnadsfri samordnad resa till och från skolanknutet fritidshem på samma grunder som grundskolans elever.

2 Elevresa för elever inom förskoleklass och grundskola

2.1 Styrdokument

a. Kommunala beslut om elevresa

Elever i Uppsala kommun som går i förskoleklass, grundskola eller grundsärskola erbjuds kostnadsfri resa med befintlig linjetrafik (busskort) till vald skola om vissa avståndsvillkor är uppfyllda (BUN-2008-0016.10). Den kostnadsfria resan kan också göras med befintliga skollinjer.

Kostnadsfria resor för elever som inte har rätt till skolskjuts regleras *inte* i skollagen.

2.2 Definitioner

Med **elevresa** avses kostnadsfri resa med befintlig linjetrafik som inte är att jämföras med skolskjuts enligt skollagen, skolskjutsförordningen och kommunala beslut.

Med **vald skola** menas en skola utanför skolskjutsområdet samt en fristående skola där eleven placerats utifrån att vårdnadshavare önskat det, det vill säga ett val av skola där kommunen annars inte placerat eleven (se *Reglementet för skolplacering i förskoleklass och grundskola*).

Med **skollinjer** avses busstransporter som sker huvudsakligen för skolans behov. Hit räknas inte taxitransporter.

Med **linjetrafik** avses persontransporter med allmänna kommunikationer.

Med **skolväg** avses den kortaste farbara kombinerade gång-, cykel- och/eller bilväg från bostaden till skolan.

Med **hemmet** avses den bostadsfastighet där eleven är folkbokförd eller vid växelvis boende där respektive vårdnadshavare är folkbokförd.

Med hemmet jämföras korttidsboende, familjehem samt stöd-/kontaktfamilj.

Med **vårdnadshavare** likställs förälder eller annan person som vårdnadshavaren tillfälligt överlåtit ansvaret till eller som på annat sätt övertagit ansvaret för barnet.

Med **växelvis boende** avses att en elev bor på två adresser. De båda adresserna ska vara respektive vårdnadshavares folkbokföringsadresser varav den ena även är elevens folkbokföringsadress. Normalt innebär växelvis boende att eleven bor halva tiden vardera i ett regelbundet mönster (exempelvis onsdag-tisdag varannan vecka), hos föräldrar med gemensam vårdnad om eleven.

Med **skolans fastighet** menas den adress där skolans huvudbyggnad ligger och som är skolans officiella adress.

2.3 Rätt till elevresa

Elev som inte har rätt till skolskjuts enligt reglerna i avsnitt 1. *Skolskjuts för elever inom förskoleklass, fritidshem, grundskola, grundsärskola och gymnasiesärskola* kan ha rätt till elevresa, det vill säga kostnadsfri resa med befintlig linjetrafik, ~~inklusive befintliga skollinjer~~, oavsett vilken skola eleven väljer. Elevresa kan även göras med befintliga skollinjer i mån av plats. Detta gäller för elever i

- förskoleklass om den kortaste skolvägen överstiger 2 km
- årskurserna 1-3 om den kortaste skolvägen överstiger 2 km
- årskurserna 4-9 om den kortaste skolvägen överstiger 4 km

Denna rätt gäller även om eleven före och/eller efter skoldagen vistas i fritidshem, fritidsklubb eller annan pedagogisk verksamhet.

Ett erbjudande om ~~kostnadsfri resa med befintlig linjetrafik~~ elevresa är inte att jämföras med skolskjuts. Det innebär att skolskjutsreglementets regler i avsnitt 1 om skolskjuts inte är tillämpliga.

Avståndsmätning

Avståndet mellan hemmet och skolan mäts i kommunens digitala skolskjutssystem (GIS). Avståndet, den kortaste farbara skolvägen, mäts mellan folkbokföringsadressen och skolans huvudingång.

Kartunderlaget för vägarna hämtas från nationella vägdatabasen (NVDB) och kommunens egna kartor

Vid avståndsmätning mellan hemmet och skolan tas inte hänsyn till att undervisningen kan bedrivas i olika lokaler skilda från skolans huvudadress.

Vid bedömning av elevresa tas inte heller hänsyn till trafikförhållanden.

2.4 Övriga regler för elevresa

a. Former för elevresa

Elevresa ges i form av ett skolkort för resa med befintlig linjetrafik samt skollinjetrafik i mån av plats.

b. Beslut om elevresa

Beslut om elevresa sker utifrån avståndsmätningar i kommunens digitala skolskjutssystem (GIS). Nytt beslut om elevresa tas inför varje läsår eller efter ansökan från vårdnadshavare.

Omprövning av beslut kan göras under läsåret vid ändrade förhållanden som påverkar rätten till elevresa, till exempel byte av folkbokföringsadress eller byte av skola.

c. Ansvar

Föräldrarna har ansvaret för att bedöma om eleven är mogen att ta eget ansvar för resan med linjetrafik inklusive skollinjer.

d. Elevens funktionsnedsättning

Elev med funktionsnedsättning kan ansöka om skolskjuts (se avsnitt 1 om skolskjuts).

Olycksfall

Kommunen svarar inte för elevresa vid tillfällig funktionsnedsättning på grund av olycksfall. Hit räknas arm- och benbrott med gipsning, vrickningar, stukningar och dylikt. Kommunens försäkring av elever i förskola, förskoleklass, grundskola och grundsärskola täcker kostnader för resor mellan bostaden och skolan i de fall eleven har ett sådant behov på grund av en tillfällig funktionsnedsättning som är en följd av olycksfallet.

Om elevens förälder så önskar ska skolan hjälpa till med skadeanmälan, kontakt med kommunens försäkringsbolag och eventuellt med förslag på hur skjutsen kan ordnas.

e. Växelvis boende

En elev har rätt att ansöka om elevresa vid växelvis boende, enligt definitionen ovan, om villkoren för elevresa i övrigt är uppfyllda.

Vid växelvis boende ska de båda adresserna vara respektive vårdnadshavares folkbokföringsadresser varav den ena även är elevens. Vårdnadshavare som begär skolskjuts vid växelvis boende ska kunna visa hur boendet är upplagt t.ex. genom att ge in ett fast schema, ett avtal eller en dom som visar att det är fråga om ett varaktigt och fast arrangemang.

f. Korttidsboende, familjehem samt stöd-/kontaktfamilj

Vid korttidsboende samt boende i familjehem eller hos stöd-/kontaktfamilj ska vårdnadshavare inkomma med underlag som styrker boendet. Beslut fattas efter individuell prövning.

f.g. Elevresa mellan kommuner

Rätt till elevresa, det vill säga kostnadsfri resa med befintlig linjetrafik, gäller endast inom Uppsala kommun.

3 Elevresa för elever inom gymnasieskola

3.1 Styrdokument

a. Lag

Enligt lag (1991:1110) om kommunernas skyldighet att svara för vissa elevresor ska kommunerna svara för kostnaderna för elevresor enligt vad som framgår av denna lag.

För en elev som har rätt till studiehjälp enligt studiestödslagen (1999:1395), ska den kommun som enligt 29 kap. 6 § skollagen (2010:800) är elevens hemkommun, ansvara för elevens kostnader för dagliga resor mellan bostaden och skolan. Ansvaret gäller för sådana resor där färdvägen är minst sex kilometer. Stödet ska ges kontant eller på annat lämpligt sätt enligt kommunens bestämmande. Om stödet ges kontant är kommunen inte skyldig att utge högre ersättning än vad som motsvarar 1/30 av basbeloppet enligt 2 kap. 6 och 7 §§ socialförsäkringsbalken för varje hel kalendermånad som eleven har kostnader för resor mellan bostaden och skolan. Lag (2010:1250).

Regeringen får meddela ytterligare föreskrifter för tillämpningen av denna lag. Sådana föreskrifter får innebära att kommunens ansvar för elevens resor begränsas.

b. Förordning

I förordningen (1991:1120) om kommunernas skyldighet att svara för vissa elevresor finns ytterligare bestämmelser om kommunernas ansvar för sådana resor. Kommunen får enligt förordningen bestämma hur resorna skall ske.

Utän hinder i den ovan nämnda lagen gäller att om resorna inte rimligen kan ske med annat kollektivt färdmedel än flyg skall kommunen ersätta eleven för hans resekostnader med skäligt belopp.

3.2 Definitioner

Med **skolans fastighet** menas den adress där skolans huvudbyggnad ligger och som är skolans officiella adress.

~~Med **skola** likställs, om dagliga resor sker, även arbetsplats dit arbetsplatsförlagd utbildning är förlagd.~~

Med **bostad** avses den fastighet där eleven är folkbokförd. ~~Vid jordbruksfastighet avses ett avgränsat tomtområde kring bostadshuset.~~

Med **färdväg** avses kortaste kombinerade gång-, cykel- och/eller bilväg från bostaden till skolan.

Med **särskilt anordnad transport** avses de resor som anordnas av hemkommunen för vissa gymnasieelever exempelvis med taxi.

~~Med **sammanhängande bostadsområde** avses ett område som i något avseende är avgränsat gentemot ett annat bostadsområde genom t.ex. parkstråk, skog mot annan närliggande bebyggelse eller genom att all tillfart till området sker från en och samma punkt.~~

Med **basbelopp** avses vad som framgår av lagen om allmän försäkring (1962:381).

3.3 Rätt till elevresa för gymnasieelever

Hemkommunen ansvarar för kostnaderna för elevresor för elever som har rätt till studiehjälp enligt studiestödslagen (1999:1395). Studiehjälp lämnas längst till och med det första kalenderhalvåret det år då den studerande fyller 20 år.

Ersättning för elevresor ges för elev när avståndet från bostaden till skolan är minst 6 km.

Ersättningen för resor ges endast från den adress där eleven är folkbokförd.

Rätt till elevresa vid växelvis boende gäller inte för gymnasieelever.

Avståndsmätning

Avståndet mellan hemmet och skolan mäts i kommunens digitala skolskjutssystem (GIS). Avståndet, den kortaste farbara skolvägen, mäts mellan ~~den punkt i GIS som markerar fastigheten vid vilken folkbokföringsadressen är belägen~~ och ~~kortaste vägen in på skolans fastighet~~ skolans huvudingång.

Kartunderlaget för vägarna hämtas från nationella vägdatan (NVDB) och kommunens egna kartor.

Vid avståndsmätning mellan hemmet och skolan tas inte hänsyn till att undervisningen kan bedrivas i olika lokaler skilda från skolans huvudadress.

Vid bedömning av elevresa tas inte heller hänsyn till trafikförhållanden.

3.4 Övriga regler för elevresa för gymnasieelever

a. Former för elevresor för gymnasieelever

Elevresor tillgodoses i form av ett skolkort för resa med befintlig linjetrafik. Rätt till skolskjuts finns bara inom grundskolan.

Vid ~~arbetsplatsförlagd utbildning~~, studier i annat län eller annan kommun som inte omfattas av Upplands lokaltrafiks skolkort utbetalas kontant ersättning som utbetalas månadsvis. Vid studieavbrott utgår sådan ersättning för påbörjad månad.

b. Beslut om elevresor för gymnasieelever

Beslut om elevresa för gymnasieelever sker utifrån avståndsmätningar i kommunens digitala skolskjutssystem (GIS). Nytt beslut om elevresa tas utifrån avstånd inför varje läsår eller efter ansökan från vårdnadshavare eller elev som är över 18 år.

Omprövning av beslut kan göras under läsåret vid ändrade förhållanden som påverkar rätten till elevresa, till exempel byte av folkbokföringsadress eller byte av gymnasieskola.

c. Elevresa mellan kommuner

Vid gymnasiestudier i annat län eller annan kommun som inte omfattas av Upplands lokaltrafiks skolkort utgår kontant ersättning som utbetalas månadsvis.

Vid studieavbrott utgår sådan ersättning för påbörjad månad.

Ansökan om reseersättning görs hos Gymnasieantagningen.

d. Elevens funktionsnedsättning m.m.

Om en elev, av medicinska eller psykiska skäl, har behov av busskort eller särskilt anordnad transport ska behovet styrkas av läkare eller psykolog. I utlåtand från läkare, psykolog eller annan relevant profession ska det framgå hur funktionsnedsättningen innebär ett behov av skolskjuts för att ta sig till och från skolan. Skolskjuts kan även ges under en begränsad period om eleven kan visa på behov av skolskjuts på grund av medicinska skäl som inte kan hänföras till olycksfall.

Olycksfall

Kommunen svarar inte för elevresa vid tillfällig funktionsnedsättning på grund av olycksfall. Hit räknas arm- och benbrott med gipsning, vrickningar, stukningar och dylikt. Kommunens försäkring av elever i gymnasieskolan täcker kostnader för resor mellan bostaden och skolan i de fall eleven har ett sådant behov på grund av en tillfällig funktionsnedsättning som är en följd av olycksfallet.

~~a. Annan särskild omständighet~~

~~Kommunen kan vid annan särskild omständighet besluta om rätt till busskort eller särskilt anordnad transport.~~

~~Annan särskild omständighet kan vara en kombination av orsaker som var för sig inte är tillräckligt skäl för rätt till busskort eller särskilt anordnad transport.~~

Skolskjutsutredning

2017-09-27

Innehållsförteckning

1	Skolskjuts och andra elevresor	3
2	Skolskjuts enligt skollagen	3
2.1	Kostnaden för skolskjuts och andra elevresor	4
2.1.1	Skolkort för resa med skolbussar samt resa med befintlig linjetrafik	5
2.1.2	Taxi.....	5
3	Kostnader utöver skollagens bestämmelser.....	6
3.1	Kostnadsfri resa med befintlig linjetrafik.....	7
3.2	Skolskjuts till förskoleklass.....	8
3.3	Taxivärd	8
3.4	Samordnad resa till och från fritidshem eller korttidstillsyn	9
3.5	Skolskjuts till vald skola även då merkostnad.....	9
3.6	Rätt till elevresa med taxi för elever i gymnasieskolan.....	9
4	Skolplacering och skolskjuts	10
4.1	Skolplacering nära hemmet	10
4.2	Skolskjuts – placering vid annan skola än den kommunen placerat eleven i.....	11
4.3	Skolvalet och skolskjuts	11

1 Skolskjuts och andra elevresor

Reglementet för skolskjuts och andra elevresor¹ fastställer de rättigheter elever har vad gäller skolskjuts enligt skollagen (2010:800) och andra elevresor. De elever i Uppsala kommun som inte har rätt till skolskjuts enligt skollagen och kommunala beslut kan ha rätt till kostnadsfri resa med befintlig linjetrafik. Totalt tas beslut om skolskjuts och skolkort för cirka 33 000 elever per läsår. Av dessa går cirka 9000 elever i gymnasiet. Ungefär 30 procent av alla elever har skolskjuts eller skolkort utifrån bland annat avståndet till skolan.

Under 2017 har utbildningsförvaltningen sett över reglerna för skolskjuts och andra elevresor. I utredningen ingick att klargöra reglementena för skolplacering och skolskjuts samt se till att de går i linje med varandra. I utredningen ingick också att redogöra för skolskjutskostnaden, klargöra vad som är skolskjuts enligt skollagen och vilka regler kommunen har utöver sina skyldigheter. Följande rapport handlar om det sistnämnda.

2 Skolskjuts enligt skollagen

Kommunernas skyldigheter att anordna skolskjuts regleras i Skollagen (2010:800).

Enligt skollagens 10 kap. 32 och 40 §§ samt 11 kap. 31 och 39 §§ har elever i grundskola och grundsärskola med offentlig huvudman rätt till kostnadsfri skolskjuts från en plats i anslutning till elevens hem till den plats där utbildningen bedrivs och tillbaka, om sådan skjuts behövs med hänsyn till:

- färdvägens längd
- trafikförhållanden
- elevens funktionsnedsättning
- eller någon annan särskild omständighet

Denna rätt gäller dock *inte* elever som väljer att gå i en annan skolenhet än den där kommunen annars skulle ha placerat dem eller som går i en annan kommuns grundskola. I de fall då det kan ske utan organisatoriska eller ekonomiska svårigheter ska kommunen även anordna skolskjuts i dessa fall.

Elevens hemkommun ska ombesörja att skolskjuts anordnas.

Hemkommunen ska anordna skolskjuts för elever som går i en fristående grundskola inom kommunen under samma förutsättningar som enligt 10 kap. 32 § andra stycket andra meningen samt 11 kap. 31 § andra stycket andra meningen gäller för grundskole- respektive grundsärskoleelever som valt en annan skolenhet än den där kommunen annars skulle ha placerat dem.

Enligt skollagen har även elever i gymnasiesärskola rätt till skolskjuts (18 kap 30 och 35 §§).

Någon närmre definition av begreppet skolskjuts ges inte i skollagen. Kommunen är skyldig att anordna skolskjuts till elever i enlighet med skollagens bestämmelser. Kommunen ska besluta om vilka avståndsregler som ska gälla.

Även elever med växelvis boende har rätt till skolskjuts från sina olika adresser. Högsta förvaltningsdomstolen har konstaterat att systemet med växelvis boende är förankrat i lagstiftning och

¹ Antaget av kommunfullmäktige 1995-11-17 och sist reviderat av utbildningsnämnden 2015-12-16

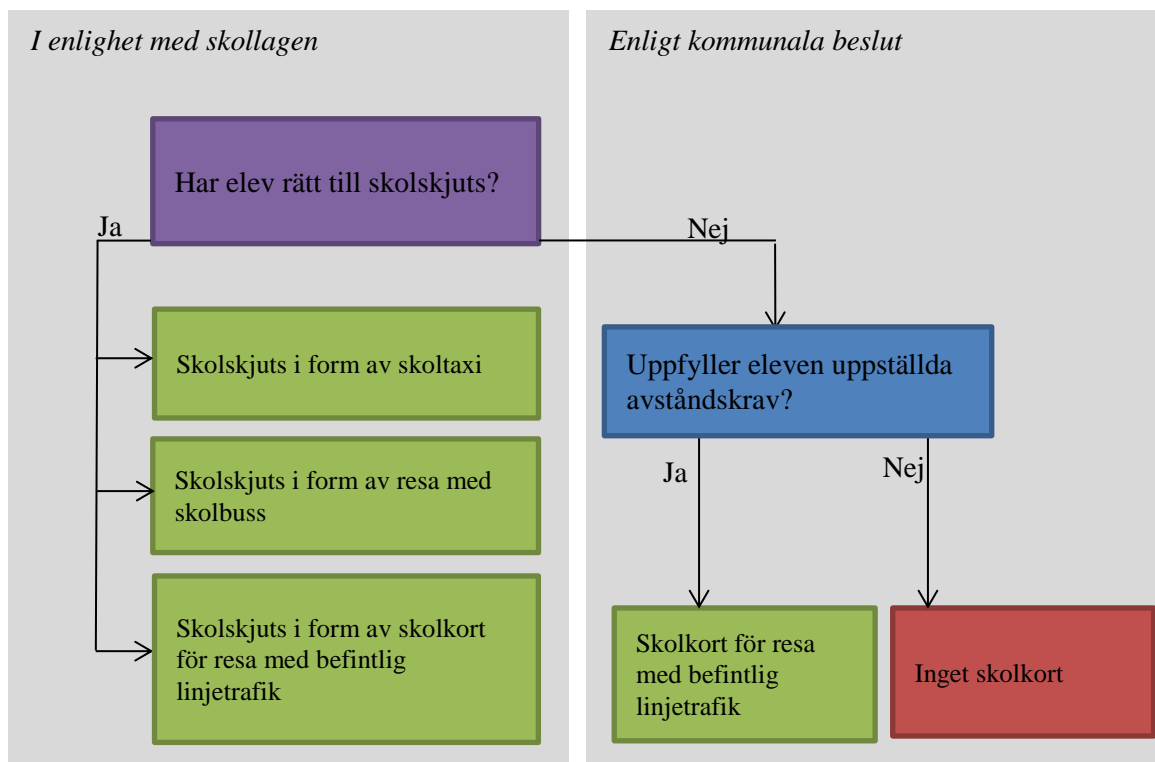
att barnet i dessa situationer får anses ha två likvärdiga hem. Rätten till skolskjuts anses inte begränsat till resor mellan folkbokföringsadressen och skolan (RÅ 2002 ref.91). Enligt Kammarrätten i Göteborg är det heller inte förenligt med skollagen att avslå ansökan om skolskjuts vid växelvis boende med hänvisning till att vårdnadshavare bor inom olika skolors upptagningsområden (dom 2003-10-03, mål nr 4218-03).

Rätten till skolskjuts enligt skollagen ges *inte* till elever i:

- Förskola
- Förskoleklass
- Fritidshem
- Gymnasieskola²
- Fristående grund/sär/skolor samt gymnasiesärskolor – DÅ det innebär en organisatoriskt eller ekonomisk svårighet för kommunen i jämförelse med var eleven *annars placerats* av kommunen
- Kommunala grund/sär/skolor samt gymnasiesärskolor – DÅ det innebär en organisatoriskt eller ekonomisk svårighet för kommunen i jämförelse med var eleven *annars placerats* av kommunen

2.1 Kostnaden för skolskjuts och andra elevresor

I Uppsala kommun ges skolskjuts i form av resa med skolbuss, taxi eller befintlig linjetrafik. Elever som inte har rätt till skolskjuts enligt skollagen och kommunala beslut kan ha rätt till ett skolkort (busskort) för egen planerad resa med den befintliga linjetrafiken om vissa avståndsvillkor är uppfyllda.

² Dessa har istället rätt till elevresa om de uppfyller vissa avståndsvillkor enligt lag (1991:1110) om kommunernas skyldighet att svara för vissa elevresor

2.1.1 Skolkort för resa med skolbussar samt resa med befintlig linjetrafik

Från och med 2017-01-01 finns ett nytt avtal med UL med nya priser för skolkorten (skolbuss) för grundskole- samt gymnasieelever.

*Tabell 1 Bussresekostnader för elever i grundskola (inklusive förskoleklass) läsåret 16/17**

Grundskola	Antal	Pris/månad/elev, kr	Kostnad, kr
HT-16	8 105	864	28 010 016
VT-17	8 121	1 115	45 290 000
Total kostnad busskort			73 300 016

**kostnad för busskort för skyddade elever är ej inkluderade men uppskattas till ca 200 tkr per läsår*

Kostnaden för skolbussar är inräknade i den totala kostnaden för en termin i tabell 1. Elever som beviljas skolskjuts med skolbuss och elever som beviljas kostnadsfri resa med befintlig linjetrafik får alla ett skolkort. Skolkortet kan användas för att resa med den befintliga linjetrafiken även för elever som beviljas skolkort för resa med skolbuss.

I och med det nya avtalet med UL är kostnaden 1000 kr/per kort och månad som kortet används för resa med befintlig linjetrafik. Vad gäller skolbussen betalar utbildningsförvaltningen per skolbuss istället för per skolkort. Skolbussarna för grundskole- och förskoleklasser kostade 17 922 467 kr vårterminen 2017.

Tabell 2 Busskortskostnader för elever i gymnasiet läsåret 16/17

Gymnasiet	Antal	Pris/månad/elev, kr	Kostnad, kr
HT-16	3 526	790	11 141 370
VT-17	3 298	611	10 076 001
Total kostnad busskort			21 217 371

**kostnad för busskort för skyddade elever är ej inkluderade, men uppskattas till ca 150 tkr per läsår*

Elever i gymnasiet beviljas elevresa i form av ett skolkort enligt lag (1991:1110) om kommunernas skyldighet att svara för vissa elevresor om de uppfyller avståndsvillkoret. Lsåret 16/17 kostade gymnasieelevers skolkort totalt 21 217 371kr.

2.1.2 Taxi

Elever kan utifrån funktionsnedsättning, trafikfarlig väg eller särskilda skäl beviljas skolskjuts enligt skollagen. Enligt skolskjutsreglementet beviljas resa med taxi mot uppvisande av utlåtande från läkare, psykolog eller annan relevant profession.

I tabell 3 finns de totala kostnaderna för taxiresor till skolan för år 2016 och vårterminen -17. I tabell 4 finns den totala kostnaden uppdelat per utbildningsform.

Tabell 3 Total kostnad för taxi under skoltid och lov år 2016 samt vårterminen -17

Period	Belopp totalt
År 2016	40 679 534
Jan-juni 2017	23 660 418

Tabell 4 Total kostnad för taxi uppdelat per utbildningsform år 2016 samt vårterminen -17

Period	FTH sär	Grundskola	Grundsärskola	Gymnasiet	Gymnasie-särskola
År 2016	1 545 382	19 428 433	12 656 390	1 303 664	5 745 665
Jan-juni 2017	1 025 614	10 116 541	7 608 875	1 041 361	3 868 027

3 Kostnader utöver skollagens bestämmelser

Nedan återfinns de rättigheter som elever folkbokförda i Uppsala kommun har utöver skollagens bestämmelser samt kostnaden för dessa. Tabellen nedan är en sammanfattning och de olika delarna redovisas därefter separat.

Kostnader utöver skollagens bestämmelser	Uppskattad årlig kostnad
Kostnadsfri resa med befintlig linjetrafik för elever med vald skola (<i>skola de annars inte placerats i</i>)	44 miljoner kronor
Skolskjuts för förskoleklasser	5,6 miljoner kronor för skolkort (inklusive resa med skolbuss) 0,7-0,8 miljoner kronor för skoltaxi
Taxivärd	4,5-6 miljoner kronor (för skolorna)
Samordnad resa till och från fritidshem eller korttidstillsyn	2 miljoner kronor
Skolskjuts vid vald skola även då merkostnad	Kostnaden för denna grupp enligt avsnitt 3.5 ingår i de totala skolskjutskostnaderna i avsnitt 2.1
Rätt till elevresa med taxi för elever i gymnasieskolan, vid uppvisande av utlåtande	1,3-2 miljoner kronor

*den årliga kostnaden är en uppskattning

3.1 Kostnadsfri resa med befintlig linjetrafik

Enligt skollagen (10 kap. 32§) gäller inte rätten till skolskjuts elever som väljer att gå i en annan skolenhet än den där kommunen annars skulle ha placerat dem. Skolskjuts ska i dessa fall ändå anordnas *om* det kan ske utan organisatoriska eller ekonomiska svårigheter för kommunen. Om det kan ske utan organisatoriska eller ekonomiska svårigheter för kommunen ska kommunen även anordna skolskjuts för elever som går i fristående grundskola, fristående grundsärskola och fristående gymnasiesärskola.

I Uppsala kommun kan elever som inte har rätt till skolskjuts enligt skollagen eller kommunala beslut få rätt till en kostnadsfri resa med befintlig linjetrafik om de uppfyller vissa avståndsvillkor. Den kostnadsfria resan med befintlig linjetrafik är en rätt elever har enligt skolskjutsreglementet, utöver skollagen bestämmelser om skolskjuts, då det innebär en ekonomisk eller organisatorisk svårighet för kommunen jämfört med var kommunen annars hade placerat eleven.

Nästintill samtliga av kommunerna i länet, till exempel Enköping och Älvkarleby kommun, ger endast skolskjuts till de elever som väljer kommunala skolor inom sina upptagningsområden (skolskjutsområden). Även i Stockholms stad ges endast skolkort till de elever med vald skola som skulle fått skolkort om de gått på kommunens placeringsskola. En elev som till exempel har gångavstånd till sin närmaste kommunala skola inom upptagningsområdet ges inte skolskjuts till en vald skola utanför upptagningsområdet.

Läsåret 16/17 var den skola som kommunen annars placerat eleven i först och främst den närmaste kommunala skolan inom skolskjutsområdet för eleven. Antal skolskortsbeslut ändras varje dag på grund av att elever flyttar och byter skolor. Den 19 april 2017 var totalt 4878 elever i grundskolan beviljade skolkort för resa till och från vald skola med befintlig linjetrafik. Av dessa gick 2351 elever i en vald kommunal skola utanför det egna skolskjutsområdet och 2527 elever i en fristående skola.

Från och med 2017 betalar Uppsala kommun UL 1000 kr/period och elev som under perioden använt sitt skolkort i den ordinarie linjetrafiken. Ett läsår består av nio perioder. Den totala kostnaden per läsår blir då 9 000 kr per elev och skolkort som används i den ordinarie linjetrafiken under samtliga perioder.

Tabell 5 Elever i grundskolan med kostnadsfri resa med befintlig linjetrafik till vald skola (2017-04-19)

Kommunal skola	2351
Fristående skola	2527
Totalt	4878

Utifrån antalet elever 2017-04-19 och antagandet att dessa elever använder sina skolkort i alla perioder, uppskattas den årliga kostnaden för skolkorten till 44 miljoner kronor. Bland dessa elever finns de som åker med skolbussarna och för de eleverna kostar inte kortet något eftersom kommunen betalar för själva skolbussen. Skyddade elever är inte med i beräkningen. Det finns också elever som utifrån reglerna för skolskjuts ändå givits rätt till ett skolkort till den valda skolan då det inte innebär en ekonomisk eller organisatorisk svårighet för kommunen i jämförelse med var de annars placerats.

3.2 Skolskjuts till förskoleklass

Förskoleklass är inte en obligatorisk skolform och elever i förskoleklass har därmed inte rätt till skolskjuts enligt skollagen (2010:800). Elever i förskoleklass i Uppsala kommun har dock enligt skolskjutsreglementet och enligt kommunala beslut rätt till skolskjuts utifrån samma villkor som anges i skollagen, däribland färdvägens längd.

Även om skolskjuts till förskoleklass inte är en skyldighet för kommunen att erbjuda är det något som många kommuner erbjuder. I Uppsala läns kommuner ges förskoleklass elever denna rätt liksom i kommuner som Sigtuna och Stockholm.

Förskoleklass elever åker med skoltaxi, skolbuss och befintlig linjetrafik. Den totala kostnaden är svår att beräkna då den exempelvis beror på hur många och hur långa taxiresorna är.

Förskoleklass elever utgör ungefär 7,7 procent av antalet beslut om skolskort (skolskjuts med skolbuss och befintlig linjetrafik samt kostnadsfri resa med befintlig linjetrafik). Den totala skolkortskostnaden för grundskoleelever läsåret 16/17 var 73,3 miljoner kr (se tabell 1). Den totala kostnaden för förskoleklass elever uppskattas därmed till ungefär 5,6 miljoner kronor per läsår.

Förskoleklass elever utgör ungefär 1,75 procent av totala antalet beslut om taxi. Den totala taxikostnaden för samtliga elever var nästan 41 miljoner kr år 2016 och 24 miljoner kr vårterminen - 17. Utifrån de totala kostnaderna för taxi uppskattas den årliga kostnaden för förskoleklass elever till mellan 700-800 tkr per läsår.

3.3 Taxivärd

De elever med taxibeslut som inte har personliga assistenter eller ledsagare³ med sig i taxin kan av antagningsenheten beviljas en så kallad taxivärd för att kunna utnyttja sin rätt till skolskjuts. Taxivärdarna organiseras av skolorna (och kan till exempel vara elevassistenter), och bekostas av skolorna själva. Uppsala kommun skiljer sig från andra kommuner som till exempel Knivsta, Enköping, Heby och Stockholm där elever beviljas stöd på resan till och från skolan som en LSS-insats.⁴

En taxivärd hämtas av taxi på skolan (eller i vissa fall på annan plats) för att sedan hämta upp eleven i hemmet och tillsammans ta sig till skolan. Efter skoldagen följer taxivärden med eleven i taxin hem och åker sedan tillbaka med taxi till skolan (eller i vissa fall annan plats) för att bli avsläppt. Utbildningsförvaltningen bekostar taxiresan och kostnaden beror på elevens avstånd till skolan samt var taxivärden hämtas upp och lämnas av.

I februari 2017 fanns 24 taxivärddar. Ungefärlig tid för taxivärd per dag och elev är tre timmar till och från skolan. Tre timmar per dag/elev innebär femton timmar i veckan per taxivärd vilket motsvarar en anställningsgrad på 37,5 %. Tjugofyra taxivärddar med en anställningsgrad på 37,5 % motsvarar nio heltidstjänster. Om vi antar att kostnaden för lön och sociala avgifter är 500 000 kr per år och heltidstjänst blir den totala kostnaden 4,5 miljoner kronor per år.

Om vi istället antar att dessa taxivärddar är anställda på halvtid krävs tolv heltidstjänster för att täcka upp behovet av taxivärddar. Den totala kostnaden blir då sex miljoner kronor per år.

³ Beviljade utifrån LSS

⁴ I samtal med skolskjutshandläggare inom kommunerna

Utifrån antalet beviljade taxivårdar i februari 2017 uppskattas kostnaden för de kommunala skolorna till ungefär 4,5-6 miljoner kronor per läsår.

3.4 Samordnad resa till och från fritidshem eller korttidstillsyn

Skolskjutsreglementet ger elever på grundsärskola och gymnasiesärskola i fritidshem eller med korttidstillsyn rätt till kostnadsfri samordnad hemresa från verksamheten till hemmet eller korttidsvistelsen (korttidshem, stödfamilj). Under skollov har de rätt till samordnad resa från hemmet eller korttidsvistelsen till fritidshemmet eller korttidstillsynen.⁵

Elever i centrala resursenheter ges rätt till kostnadsfri samordnad resa till och från skolanknutet fritidshem på samma grunder som grundsärskolans elever.

Detta betyder att elever i grundsärskolan, gymnasiesärskolan och i centrala resursenheter har möjlighet att använda sig av en tredje resa till ett fritidshem eller till ett korttidshem (det vill säga en resa utöver resan till skolan och resan hem). Antagningsenheten beviljar rätten till skolskjuts utifrån funktionsnedsättning och vårdnadshavare beställer sedan skolskjuts hos Trafikcentralen. Antagningsenheten vet därför inte hur många elever som nyttjar den tredje resan.

Den samordnade resan till och från fritidshemmet eller korttidstillsynen utbildningsförvaltningen uppskattas till cirka 2 miljoner kronor år 2016.

3.5 Skolskjuts till vald skola även då merkostnad

Enligt skollagen (2010:800) och skolskjutsreglementets avsnitt 3e *Val av skola* första stycket har en elev som valt en annan förskoleklass, grundskola eller grundsärskola än den där eleven annars skulle ha placerats, rätt till skolskjuts till den valda skolan om eleven uppfyller villkoren för skolskjuts och det kan ske utan organisatoriska eller ekonomiska svårigheter för kommunen. Eleven ges rätt till skolskjuts till den valda skolan om det inte innebär merkostnader för kommunen jämfört med om eleven gått i den skola där eleven annars skulle ha placerats. Rätten till skolskjuts enligt denna punkt innebär inte en skyldighet för kommunen att lägga om busslinjer.

Enligt avsnitt 3e *Val av skola* andra stycket har elever som väljer en annan skola än den där kommunen annars placerat eleven och som har en funktionsnedsättning eller annan särskild omständighet, rätt till skolskjuts *även om det innebär merkostnader för kommunen*. Detta är en rätt som ges utöver skollagens bestämmelser om skolskjuts.

Avsnittets andra stycke syftar till att ge elever med funktionsnedsättning eller annan särskild omständighet med vald fristående grundsär-/gymnasiesärskola rätt till skolskjuts även om det innebär en merkostnad. Eftersom elever med funktionsnedsättningar ofta ges skoltaxi till skolan innebär en vald skola en merkostnad för kommunen bara den ligger längre bort än den närmaste kommunala skola där eleven annars skulle placerats.

Dessa elever får utifrån individuell bedömning ett skolskjutsbeslut precis andra elever med rätt till skolskjuts och dessa beslut kan därför inte urskiljas från de beslut som finns i skolskjutssystemet.

3.6 Rätt till elevresa med taxi för elever i gymnasieskolan

Rätten till resa mellan hemmet och skolan för elever i gymnasieskolan regleras i lag (1991:1110) om kommunernas skyldighet att svara för vissa elevresor. Rätten till elevresa ges för en elev som har rätt

⁵ Denna resa ansvarade omsorgsförvaltningen för innan år 2016

till studiehjälp enligt studiestödslagen och har en färdväg som överstiger 6 km. Uppsala kommun ger gymnasieelever skolkort när avståndet till skolan överstiger 6 km. Gymnasieelever kan i Uppsala kommun liksom grundskoleelever ges rätt till taxi om de har ett intyg som styrker det behovet.

Taxiresor för gymnasieelever kostade utbildningsförvaltningen cirka 1,3 miljoner kr år 2016 och En miljon kr vårterminen 2017. Utifrån detta uppskattas den totala kostnaden för taxiresor för gymnasieelever till 1,3-2 miljoner kronor (*se tabell 3 i avsnitt 2.1.2 Taxi*).

4 Skolplacering och skolskjuts

4.1 Skolplacering nära hemmet

Kommunen får enligt skollagen (10 kap. 30§) frånga en elevs vårdnadshavares önskemål om skolplacering om den önskade placeringen skulle medföra att en annan elevs berättigade krav på placering vid en skolenhet *nära hemmet* åsidosätts eller om den önskade placeringen skulle medföra betydande organisatoriska eller ekonomiska svårigheter.

Vad som avses med uttrycket ”nära hemmet” är inte närmare definierat vare sig i skollagen eller dess förarbeten. Högsta förvaltningsdomstolen (HFD) har i beslut den 15 september 2015 (mål nr 7748-13) uttalat att innebörden får antas vara beroende av de lokala förhållandena. Det får därför i första hand anses angå varje kommun att för sig bestämma vilka kriterier som ska gälla, med beaktande av faktorer som till exempel elevens ålder och avståndet mellan hemmet och olika tillgängliga skolor. HFD fann att bestämmelsen i 9 kap 15 § första stycket skollagen inte kan anses ge utrymme för att de elever som bor närmast en viss skola enbart av detta skäl ska ges företräde framför andra sökande i kommunen. HFD har således uttryckt att s.k. absolut närhet, dvs. att enbart utgå från vilka elever som bor närmast en viss skola, inte är ett lagenligt sätt att fördela elever på när antalet platser på en viss skola inte räcker.

Såväl Skolverket som Sveriges Kommuner och Landsting (SKL) yttrade sig i målet. Skolverket anförde bl.a. att skollagen inte uttryckligen reglerar vilken princip som kommunerna ska tillämpa i situationer då alla som sökt till en skola inte kan beredas plats. Kommunen bör därför ges ett visst utrymme att själv ta ställning till vilken princip som ska tillämpas. Av allmänna rättsliga principer följer dock att urvalsförandet måste vara objektivt, sakligt och icke-diskriminerande. SKL anförde i målet att det är kommunens ansvar att utifrån lagens bestämmelser försöka finna lämpliga lösningar på skolplaceringen utifrån lokala förhållanden och prioriteringar. De uppgav även att det måste ankomma på kommunerna själva att välja metod och urvalskriterier så länge de följer lagstiftningen, dvs. beaktar önskemål så långt det är möjligt och ser till att eleven får en rimlig skolväg och placeras i en skola i närheten av hemmet.

Skolinspektionen har i beslut den 29 april 2015 (dnr 41–2013:6849) uttalat följande: Uppsala kommun har uppgett att kommunen numera tillämpar så kallad relativ närhet där varje elevs avstånd till sökt skola och andra närliggande skolor sätts i relation till andra elevers motsvarande avstånd. Skolinspektionen bedömer att denna tillämpning av begreppet närhet till hemmet inte strider mot skollagens bestämmelser om skolplacering.

Uppsala kommun har fått stöd för principen om relativ närhet i Kammarrätten.⁶

⁶ I mål nr 8650-16, 8651-16, 8652-16, 8653-16 och 8654-16

4.2 Skolskjuts – placering vid annan skola än den kommunen placerat eleven i

Skolskjuts gäller *inte* elever som väljer att gå i en annan skolenhet än den där kommunen annars skulle ha placerat dem (skollagen 10 kap. 32§). Det finns i skollagen ingen specificering om vilken annan skola som en kommun ska placera eleven i annat än att den närhetsprincip som finns gällande skolplacering.

Önskemål om placering liksom den faktiska placeringen påverkar rätten till skolskjuts.

Möjligheten till skolskjuts i lagens bemärkelse omfattar endast de skolor där kommunen skulle ha placerat eleven om hen inte valt en skola och givet vissa villkor som bland annat avstånd. Om den valda skolan sammanfaller med den skola där kommunen annars placerat eleven, berättigar det till skolskjuts enligt lagens bemärkelse om villkoren för skolskjuts i övrigt är uppfyllda.

Elever i Uppsala kommun har rätt till kostnadsfri resa med befintlig linjetrafik i de fall den valda skolan inte sammanfaller med den skola som kommunen annars placerat eleven i.

4.3 Skolvalet och skolskjuts

Skolskjuts organiseras genom skolskjutsområden. Skolskjutsområdena drar gränsen runt de kommunala skolor inom vilka en skolplacering också ger rätt till skolskjuts. Skolskjutsområden fungerar som struktur för att planera och organisera skolskjuts, och bidrar till en kostnadseffektiv lösning.

Eftersom att skollagen inte definierar vad en placering *nära hemmet* innebär, kan kommunen organisera sin skolskjuts inom skolskjutsområden.

I Uppsala kommun väljer och rangordnar vårdnadshavare tre skolor i skolvalet. En elev som får placering enligt någon av sina tre önskemål betraktas ha en *vald skola*, ett begrepp som återfinns i skolskjutsreglementet. Skolskjuts ges om den valda skolan också sammanfaller med den skola kommunen annars placerat eleven i.

Placering enligt samtliga tre önskemål som *vald skola* kan innebära att vederbörande elever inte kommer beviljas skolskjuts enligt skollagen. Om den valda skolan till exempel ligger utanför skolskjutsområdet och inte sammanfaller med den skola kommunen annars placerat i (t.ex. någon annan skola inom skolskjutsområdet) föreligger ingen rätt till skolskjuts även om det första önskemålet hade gett rätt till skolskjuts.

Då rätten till skolskjuts enligt skollagen och kommunala beslut inte föreligger ges ett skolkort (kostnadsfri resa med befintlig linjetrafik) om avståndsvillkoren till den valda skolan är uppfyllt.

Förslaget i revideringen av *reglementet för skolplacering* och *reglementet för skolskjuts* är att kommunen för de elever som inte kunnat erbjudas någon av sina tre val eller inte gör ett skolval i första hand *ska placeras på den relativt närmaste kommunala skolan inom skolskjutsområdet med ledig plats*. Om inte plats finns på skolorna inom skolskjutsområdet är förslaget att eleven ska placeras på den relativt närmaste kommunala skolan utanför skolskjutsområdet.